

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 27 februari 2002 *

I mål C-37/00,

angående en begäran enligt protokollet av den 3 juni 1971 om gemenskapsdomstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, från Hoge Raad der Nederlanden (Nederländerna), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan,

Herbert Weber

och

Universal Ogden Services Ltd,

angående tolkningen av artikel 5.1 i ovannämnda konvention av den 27 september 1968 (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1 och, i dess ändrade lydelse, s. 77; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 14), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 26) och enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 43),

* Rättegångspråk: nederländska.

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden F. Macken samt domarna N. Colneric, J.-P. Puissochet, R. Schintgen (referent) och V. Skouris,

generaladvokat: F.G. Jacobs,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Herbert Weber, genom E. van Staden ten Brink, advocaat,
- Universal Ogden Services Ltd., genom C.J.J.C. van Nispen och S.J. Schaafsma, advocaten,
- Nederländernas regering, genom M.A. Fierstra, i egenskap av ombud,
- Förenade kungarikets regering, genom G. Amodeo, i egenskap av ombud, biträdd av K. Smith, barrister,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom J.L. Iglesias Buhigues och W. Neirinck, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

och efter att den 18 oktober 2001 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- ¹ Hoge Raad der Nederlanden har, genom beslut av den 4 februari 2000 som inkom till domstolens kansli den 10 februari 2000, i enlighet med protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, ställt tre frågor om tolkningen av artikel 5.1 i denna konvention (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1, i dess ändrade lydelse, s. 77; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 14), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 26) och enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1; svensk utgåva, C 15 1997, s. 43), (nedan kallad Brysselkonventionen).
- ² Dessa frågor har uppkommit i en tvist mellan Herbert Weber, en tysk medborgare bosatt i Krefeld (Tyskland), och hans arbetsgivare, det skotska företaget Universal Ogden Services Ltd (nedan kallat UOS), Aberdeen (Förenade konungariket), till följd av att företaget sade upp hans anställningsavtal.

Tillämpliga bestämmelser

Brysselkonventionen

3 De behörighetsregler som föreskrivs i Brysselkonventionen finns i avdelning II, som består av artiklarna 2 - 24.

4 Artikel 2 första stycket i konventionen, som ingår i avsnitt 1 "Allmänna bestämmelser" i avdelning II, har följande lydelse:

"Om inte annat föreskrivs i denna konvention, skall talan mot den som har hemvist i en konventionsstat väckas vid domstol i den staten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap."

5 I artikel 3 första stycket i Brysselkonventionen, som hör till samma avsnitt, föreskrivs följande:

"Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat får väckas vid domstol i en annan konventionsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitt 2 till 6 i denna avdelning."

6 I avsnitt 2—6 i avdelning II i Brysselkonventionen föreskrivs särskilda eller exklusiva behörighetsregler.

- 7 I artikel 5, som hör till avsnitt 2 "Särskilda behörighetsregler" i avdelning II i Brysselkonventionen, föreskrivs följande:

"Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat kan väckas i en annan konventionsstat

1. om talan avser avtal, vid domstolen i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller skall uppfyllas; om talan avser anställningsansvar är denna ort den där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete eller, om arbetstagaren inte vanligtvis utför sitt arbete i en och samma stat, den ort där det affärsställe genom vilket han anställdes är beläget.

..."

Tillämplig internationell rätt

- 8 Konventionen om kontinentalsockeln, som slöts i Genève den 29 april 1958 (nedan kallad Genèvekonventionen), trädde i kraft den 10 juni 1964 och ratificerades av Konungariket Nederländerna den 18 februari 1966. Förenta nationernas havsrättskonvention, som undertecknades i Montego Bay den 10 december 1982, ratificerades däremot av Konungariket Nederländerna först den 28 juni 1996 och var alltså inte tillämplig i denna stat vid tidpunkten för omständigheterna i tvisten vid den nationella domstolen.

Tillämpliga nationella bestämmelser

- 9 Den nederländska Wet arbeid mijnbouw Noordzee (lag om anställning inom utvinningsindustrin i Nordsjön, nedan kallad WAMN) av den 2 november 1992 trädde i kraft den 1 februari 1993.
- 10 Det föreskrivs i artikel 1 a i WAMN att uttrycket kontinentalsockel i denna lag har samma betydelse som i Mijnwet continentaal plat (lagen om utvinning av naturtillgångar på kontinentalsockeln) av den 23 september 1965, nämligen den under Nordsjön utanför territorialvattnet belägna delen av havsbotten och dennas underlag, över vilken Konungariket Nederländerna har suveränitet (nedan kallad det nederländska kontinentalsockelområdet) med stöd av bland annat Genèvekonventionen.
- 11 I enlighet med artikel 1 b i WAMN avses med ”anläggning för utvinning av naturtillgångar” en på eller över det nederländska kontinentalsockelområdet uppförd anläggning för prospektering eller utvinning av mineral eller en kombination av anläggningar av vilka minst en skall motsvara denna definition.
- 12 Det framgår av förarbetena till artikel 1 i WAMN att denna definition av anläggning för utvinning av naturtillgångar även omfattar borrhartyg och inbegriper alla — såväl fasta som (förtöjda) flytande — anläggningar som befinner sig utanför territorialvattnet.

13 Enligt artikel 1 c i WAMN avses med ”arbetstagare”

”1) en person som med stöd av ett anställningsavtal utför arbete på eller från en anläggning för utvinning av naturtillgångar,

2) en person som inte omfattas av punkten 1 men som är anställd för att under en period om minst 30 dagar på eller från ett fartyg som befinner sig inom territorialvattnet eller befinner sig utanför territorialvattnet men över kontinentalsockeln under Nordsjön vara sysselsatt med forskning, prospektering eller utvinning av mineraler”.

14 Artikel 2 i WAMN har följande lydelse:

”Den nederländska lagstiftningen om anställningsavtal, inklusive de internationellt privaträttsliga bestämmelser som är tillämpliga på dessa, skall tillämpas på anställningsavtal för arbetstagare. Vid tillämpningen av de internationellt privaträttsliga reglerna skall en arbetstagare anses ha utfört sitt arbete i Nederländerna.”

15 Artikel 10.1 i WAMN har följande lydelse:

”Utan hinder av bestämmelserna i artiklarna 98.2 och 126 i civilprocesslagen, är Kantonrechter te Alkmaar behörig att pröva tvister som avser en arbetstagares anställningsavtal och tillämpningen av denna lag.”

- 16 Enligt förarbetena till artikel 10 i WAMN kan inte denna bestämmelse medge undantag från reglerna i Brysselkonventionen.

Twisten i målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 17 Av handlingarna i målet vid den nationella domstolen framgår att Herbert Weber har varit anställd som kock hos UOS från juli 1987 till den 30 december 1993.
- 18 Den hänskjutande domstolen har fastställt att Herbert Weber till och med den 21 september 1993 för UOS räkning arbetade "bland annat" över det nederländska kontinentalsockelområdet ombord på fartyg eller anläggningar för utvinning av naturtillgångar i den mening som avses i WAMN.
- 19 Enligt den hänskjutande domstolen är det inte fastställt exakt under vilka tider som Herbert Weber, från det att han påbörjade sin anställning hos UOS i juli 1987 till den 21 september 1993, arbetade på det nederländska kontinentalsockelområdet och under vilka tidpunkter han arbetade på anläggningar för utvinning av naturtillgångar eller fartyg som omfattas av WAMN.
- 20 Enligt Herbert Weber arbetade han nämligen, under hela denna period, huvudsakligen på det nederländska kontinentalsockelområdet, närmare bestämt på anläggningar för utvinning av naturtillgångar och fartyg som förde nederländsk flagg. UOS har emellertid bestridit riktigheten av dessa påståenden.

- 21 Det är däremot ostridigt att Herbert Weber, från den 21 september till den 30 december 1993, arbetade som kock ombord på en flytkran som användes på danskt territorialvatten vid uppförandet av en bro över Stora Bält (Danmark).
- 22 Eftersom Herbert Weber ansåg att UOS rättsstridigt hade sagt upp hans anställningsavtal väckte han den 29 juni 1994 talan mot företaget vid Kantonrechter te Alkmaar (Nederländerna), i enlighet med artikel 10.1 i WAMN.
- 23 Denna domstol avslog UOS invändning om bristande behörighet grundad på nederländsk rätt och biföll delvis Herbert Webers talan.
- 24 UOS överklagade till Rechtbank te Alkmaar (Nederländerna), som bedömde, likaså med tillämpning av endast nationell rätt, att domstolen i första instans oriktigt hade ansett sig behörig att pröva Herbert Webers talan. Rechtbank te Alkmaar fastslog i sak att endast anställningar efter den 1 februari 1993, då WAMN trädde i kraft, kunde beaktas och att anställningsperioden inom det nederländska kontinentalsockelområdet uppvägdes av anställningen som varat mer än tre månader på danskt territorialvatten.
- 25 Herbert Weber överklagade den 7 januari 1998 till Hoge Raad der Nederlanden som fastslog att Rechtbank te Alkmaar hade gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att inte på eget initiativ undersöka om de nederländska domstolarna kunde härleda sin behörighet ur Brysselkonventionen. Den nationella domstolen undrar i detta hänseende, för det första, om det arbete som Herbert Weber utförde på det nederländska kontinentalsockelområdet vid tillämpningen av artikel 5.1 i konventionen skall anses vara utfört i Nederländerna

och därigenom i en konventionsstat och, för det andra, om han, sedan han började hos UOS i juli 1987, ”vanligtvis” hade utfört sitt arbete på denna plats i den mening som avses i nämnda artikel i Brysselkonventionen.

- 26 Hoge Raad anser under dessa omständigheter att tvistens utgång beror på tolkningen av Brysselkonventionen och har beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

- ”1) Skall arbete som utförs av en arbetstagare i WAMN:s mening på det nederländska kontinentalsockelområdet, vid tillämpningen av artikel 5.1 i Brysselkonventionen, anses som eller likställas med arbete som utförs i Nederländerna?
- 2) För det fall svaret är jakande, är det då hela den period som arbetstagaren har varit anställd eller hans senaste anställningsperiod som skall beaktas vid prövningen av huruvida arbetstagaren skall anses ha ’vanligen’ utfört sitt arbete i Nederländerna?
- 3) Skall det när fråga 2 besvaras göras någon åtskillnad mellan tiden före det att WAMN trätt i kraft — då den nederländska lagen i ett fall som det förevarande således ännu inte anvisade någon geografiskt behörig nederländsk domstol — och tiden efter det att WAMN trätt i kraft?”

Den första frågan

- 27 För att besvara denna fråga bör det först erinras om att artikel 5.1 i Brysselkonventionen enligt fast rättspraxis inte kan tillämpas då arbetet uteslutande har utförts utanför konventionsstaterna därför att arbetstagaren har utövat hela sin verksamhet i tredje land (se dom av den 15 februari 1989 i mål 32/88, *Six Constructions*, REG 1989, s. 341, punkt 22).
- 28 För att nämnda artikel 5.1 skall kunna tillämpas krävs därför att det enskilda anställningsavtalet, för vars uppfyllelse arbetstagaren utövar sin yrkesverksamhet, kan knytas till åtminstone en konventionsstats territorium.
- 29 För det andra framgår det av artikel 29 i Wienkonventionen av den 23 maj 1969 om traktaträtten att ”såvida icke en annan avsikt framgår av traktaten eller har fastställts på annat sätt, är en traktat bindande för varje part med avseende på hela dess territorium”.
- 30 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som domstolen skall pröva om arbete som, liksom i målet vid den nationella domstolen, utförs inom det nederländska kontinentalsockelområdet vid tillämpningen av artikel 5.1 i Brysselkonventionen skall anses utfört i Nederländerna och därmed i en konventionsstat.
- 31 Eftersom konventionen inte innehåller någon bestämmelse som reglerar denna aspekt av dess tillämpningsområde och i avsaknad av andra indikationer beträffande svaret på denna fråga, måste man stödja sig på de folkrättsliga

principer som är tillämpliga beträffande kontinentalsockeln och i synnerhet Genèvekonventionen som var tillämplig i Nederländerna vid tidpunkten för omständigheterna i tvisten vid den nationella domstolen.

- 32 Enligt artikel 2 i Genèvekonventionen utövar strandstaten suveräna rättigheter över kontinentalsockeln för dennas utforskande och för tillgodogörandet av dess naturtillgångar. Dessa rättigheter tillkommer uteslutande strandstaten och är oberoende av varje uttrycklig förklaring.
- 33 Enligt artikel 5 i denna konvention har ”strandstaten rätt att på kontinentalsockeln uppföra och underhålla eller driva de anläggningar och andra inrättningar, vilka äro erforderliga för utforskandet av sockeln och tillgodogörandet av dess naturtillgångar”. Det föreskrivs även i artikel 5 att dessa anläggningar eller inrättningar är ”underkastade strandstatens jurisdiktion”.
- 34 Internationella domstolen har sålunda fastslagit att strandstatens rättigheter över det kontinentalsockelområde som utgör en naturlig förlängning av dess landområde i och under havet existerar från början i kraft av själva sakförhållandet (*ipso facto*) till följd av dess suveränitet över landområdet och som ett utflöde av denna i form av utövandet av suveräna rättigheter för att utforska havsbotten och tillgodogöra sig dess naturtillgångar (dom av den 20 februari 1969 i de så kallade North Sea Continental Shelf Cases, ICJR, s. 3, punkt 19).
- 35 Det är för övrigt i överensstämmelse med dessa folkrättsliga principer som det i artikel 10.1 i WAMN föreskrivs att nederländska domstolar är behöriga i tvister beträffande anställningsavtal då arbetstagaren utövar sin verksamhet på eller utifrån en anläggning för utvinning av naturtillgångar som är belägen på eller över det nederländska kontinentalsockelområdet i syfte att prospektera och/eller utvinna dess naturtillgångar.

- 36 Av detta följer att den första frågan skall besvaras så att arbete som utförs av en arbetstagare på fasta eller flytande anläggningar på eller över det till en konventionsstat angränsande kontinentalsockelområdet inom ramen för utforskning och/eller utvinning av dess naturtillgångar, skall anses utgöra arbete som utförs i den konventionsstaten vid tillämpning av artikel 5.1 i Brysselkonventionen.

Den andra frågan

- 37 För att kunna besvara denna fråga är det inledningsvis av vikt att erinra om domstolens rättspraxis angående tolkningen av artikel 5.1 i Brysselkonventionen när tvisten avser ett enskilt anställningsavtal.
- 38 Beträffande denna typ av avtal, till skillnad från flertalet avtal, framgår det till att börja med av rättspraxis att uppfyllelseorten för förpliktelsen som talan avser enligt den nämnda artikeln i Brysselkonventionen inte skall fastställas med ledning av den nationella lagstiftning som är tillämplig enligt kollisionsnormerna för den domstol vid vilken talan väckts (fast rättspraxis sedan domen av den 6 oktober 1976 i mål 12/76, Tessili, REG 1976, s. 1473; svensk specialutgåva, volym 3, s. 177), utan i stället på grundval av enhetliga kriterier som det åligger domstolen att utforma med beaktande av Brysselkonventionens system och syften (se särskilt dom av den 13 juli 1993 i mål C-125/92, Mulox IBC, REG 1993, s. I-4075, punkterna 10, 11 och 16, svensk specialutgåva, volym 14, s. 285, av den 9 januari 1997 i mål C-383/95, Rutten, REG 1997, s. I-57, punkterna 12 och 13, och av den 28 september 1999 i mål C-440/97, GIE Groupe Concorde m. fl., REG 1999, s. I-6307, punkt 14).
- 39 Domstolen beaktar för det andra att den särskilda behörighetsregeln i artikel 5.1 i Brysselkonventionen är motiverad av att det finns ett särskilt nära samband mellan talan och den domstol vid vilken denna har väckts, i syfte att uppnå en god rättskipning och säkerställa ett ändamålsenligt förfarande och att domstolen

på den ort där arbetstagarens förpliktelse att utföra det avtalade arbetet skall uppfyllas är den mest lämpade att avgöra den tvist vilken kan komma att uppstå med anledning av anställningsavtalet (se särskilt domarna i de ovannämnda målen Mulox IBC, punkt 17, och Rutten, punkt 16).

- 40 Domstolen konstaterar för det tredje att i fråga om anställningsavtal skall tolkningen av artikel 5.1 i Brysselkonventionen återspegla ambitionen att säkerställa ett lämpligt skydd för arbetstagaren, i egenskap av den svagare avtalsparten ur social synvinkel och att ett sådant skydd bäst säkerställs om de tvister som avser ett anställningsavtal omfattas av behörigheten för domstolen på den ort där arbetstagaren uppfyller sina förpliktelser gentemot arbetsgivaren, eftersom det är på denna ort som arbetstagaren till lägsta möjliga kostnad kan väcka talan eller avge svaromål (domarna i de ovannämnda målen Mulox IBC, punkterna 18 och 19, och Rutten, punkt 17).
- 41 Domstolen drar härav slutsatsen att, när det är fråga om anställningsavtal, artikel 5.1 i Brysselkonventionen skall tolkas så, att den ort där ifrågasvarande förpliktelse skall uppfyllas, i den mening som avses i denna bestämmelse, är den där arbetstagaren faktiskt utför det arbete som han har kommit överens med arbetsgivaren om att utföra (domarna i de ovannämnda målen Mulox IBC, punkt 20, Rutten, punkt 15, och GIE Groupe Concorde m.fl., punkt 14).
- 42 Domstolen har även klargjort att, för det fall arbetet utförs i mer än en konventionsstat, det är viktigt att undvika en ökning av antalet behöriga domstolar, i syfte att förebygga motstridiga beslut och på så vis underlätta erkännande och verkställighet av domstolsavgöranden utanför den stat där de har meddelats, och att artikel 5.1 i Brysselkonventionen följaktligen inte kan tolkas så, att behörighet samtidigt tilldelas domstolarna i var och en av de konventionsstater på vilkas territorium arbetstagaren utövar en del av sin yrkesverksamhet (domarna i de ovannämnda målen Mulox IBC, punkterna 21 och 23, och Rutten, punkt 18).

- 43 Domstolen slog följaktligen fast i punkterna 25 och 26 i domen i det ovannämnda målet *Mulox IBC* att under sådana omständigheter är den ort där den för anställningsavtalet karakteristiska förpliktelsen har uppfyllts eller skall uppfyllas i den mening som avses i artikel 5.1 i Brysselkonventionen, den ort där eller från vilken arbetstagaren huvudsakligen uppfyller sina förpliktelser gentemot arbetsgivaren. Därvid skall hänsyn tas till den omständigheten att arbetstagaren fullgjorde de honom anförtrodda uppgifterna från ett kontor i en konventionsstat där han bosatt sig, varifrån han utförde arbetet för sin arbetsgivare och dit han återvände efter varje affärsresa i andra länder.
- 44 I domen i det ovannämnda målet *Rutten* fastställde domstolen under liknande omständigheter att den ort där arbetstagaren har upprättat det faktiska centret för sin yrkesverksamhet utgör den ort där arbetstagaren skall anses vanligtvis utföra sitt arbete i den mening som avses i artikel 5.1 i Brysselkonventionen och att vid den konkreta bedömningen av vilken denna ort är skall den omständigheten beaktas att den berörde tillbringar den största delen av sin arbetstid i en av konventionsstaterna, där han har sitt kontor, varifrån han förbereder det arbete som han utför för sin arbetsgivares räkning och dit han återvänder efter varje affärsresa till utlandet.
- 45 När det gäller att i ett mål som det som behandlas vid den nationella domstolen konkret bedöma vilken ort som är den där arbetet vanligtvis utförs enligt artikel 5.1 i Brysselkonventionen erinrar domstolen, för det första, om att samtliga faktiska omständigheter i tvisten mellan *Herbert Weber* och hans arbetsgivare ännu inte är klarlagda vid de nationella domstolarna.
- 46 Det är ostridigt att *Herbert Weber* arbetade ombord på en flytkran på danskt territorialvatten från den 21 september till den 30 december 1993. I övrigt framgår det av handlingarna endast att *Herbert Weber* under åtminstone en del av perioden juli 1987—21 september 1993 var anställd av UOS på fartyg eller vid anläggningar för utvinning av naturtillgångar, i den mening som avses i WAMN, belägna över det nederländska kontinentalsockelområdet. Parterna i målet vid den nationella domstolen är i synnerhet oeniga beträffande de exakta tider inom

denna period under vilka Herbert Weber arbetade över det nämnda området, och det framgår inte heller av handlingarna i målet om han under denna period utförde arbete för UOS räkning på en annan ort och i så fall i vilket eller vilka länder och under vilken tidsrymd. Rechtbank te Alkmaar har endast fastställt att Herbert Weber under tiden den 1 februari—21 september 1993 arbetade 79 dagar över det nederländska kontinentalsockelområdet. Det är inte klarlagt huruvida han under de övriga 144 dagarna arbetade på annan ort eller om han var ledig.

- 47 Trots att dessa omständigheter inte klart har kunnat fastställas, är det ostridigt att Herbert Weber under den tid han arbetade för UOS var sysselsatt i åtminstone två skilda konventionsstater.
- 48 För det andra, till skillnad från de omständigheter som förelåg i de ovannämnda målen *Mulox IBC* och *Rutten*, hade Herbert Weber inte något kontor i en av konventionsstaterna som utgjorde det faktiska centret för hans yrkesverksamhet och varifrån han fullgjorde huvuddelen av sina förpliktelser gentemot sin arbetsgivare.
- 49 Denna rättspraxis kan alltså inte i sin helhet tillämpas i det förevarande målet. Den är emellertid ändå relevant, eftersom den innebär att, då det är fråga om ett anställningsavtal som utförs på flera konventionsstaters territorium och med hänsyn till nödvändigheten av att fastställa den ort till vilken tvisten har den starkaste anknytningen för att utse den domstol som är mest lämpad att avgöra tvisten och även för att tillförsäkra arbetstagaren ett tillräckligt skydd, eftersom denne är den svagare avtalsparten liksom i syfte att begränsa antalet behöriga domstolar, skall artikel 5.1 i Brysselkonventionen anses hänvisa till den ort där, eller varifrån arbetstagaren i huvudsak faktiskt uppfyller sina förpliktelser gentemot sin arbetsgivare. Det är nämligen på denna ort som arbetstagaren till lägsta möjliga kostnad kan väcka talan gentemot sin arbetsgivare eller avge svaromål, och domstolen på denna ort är mest lämpad att avgöra den tvist som har uppstått till följd av anställningsavtalet (se domen i det ovannämnda målet *Rutten*, punkterna 22—24).

- 50 För att fastställa den vanliga verksamhetsorten i den mening som avses i artikel 5.1 i Brysselkonventionen skall det följaktligen beaktas, i fråga om ett mål liknande det vid den nationella domstolen, på vilken ort arbetstagaren tillbringar den största delen av sin arbetstid för sin arbetsgivares räkning.
- 51 Det kvalitativa kriteriet som bygger på arten och omfattningen av den verksamhet som utövats på olika orter i konventionsstaterna saknar nämligen helt relevans under sådana omständigheter som de i målet vid den nationella domstolen, då arbetstagaren under hela den omtvistade anställningstiden har innehaft samma anställning hos sin arbetsgivare, i det här fallet som kock.
- 52 Det tidsmässiga kriteriet, som angivits i punkt 50 i denna dom och som grundas på längden av respektive arbetsperioder i de olika konventionsstaterna, innebär emellertid logiskt att det är hela den period som arbetstagaren har varit sysselsatt som skall beaktas för att fastställa den ort där han har utfört den största delen av sitt arbete och därigenom var tyngdpunkten för hans avtalsförhållande med arbetsgivaren föreligger.
- 53 Det är endast om föremålet för talan, med hänsyn till omständigheterna i varje enskilt fall, har starkare anknytning till en annan arbetsplats som den i föregående punkt nämnda principen inte kan tillämpas.
- 54 I de fall då arbetstagaren under en viss tid har arbetat på en bestämd ort och sedan är varaktigt sysselsatt på en annan ort skall hänsyn tas till den senare anställningsperioden om denna ort, enligt parternas uttryckliga vilja, är avsedd att bli den nya ort där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete i den mening som avses i artikel 5.1 i Brysselkonventionen.

- 55 Om däremot den nationella domstolen med vägledning av de kriterier som utformats ovan i punkterna 50 till 54 vid tillämpningen av artikel 5.1 i Brysselkonventionen inte kan fastställa den ort där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete, på grund av att det finns två lika viktiga arbetsplatser eller på grund av att ingen av de orter där arbetstagaren har utövat sin yrkesverksamhet har tillräckligt stabil och stark anknytning till det utförda arbetet för att anses utgöra den viktigaste orten då en behörig domstol skall utses, är det viktigt, såsom det framgår av punkterna 42 och 49 i denna dom, att undvika en ökning av antalet behöriga domstolar i samma tvist. Artikel 5.1 i Brysselkonventionen kan följaktligen inte tolkas så, att behörighet samtidigt tilldelas domstolarna i var och en av de konventionsstater på vilkas territorium arbetstagaren utövar en del av sin yrkesverksamhet.
- 56 Det skall i detta sammanhang anmärkas att, å ena sidan, såsom det framgår av Jenards rapport om Brysselkonventionen (EGT C 59, 1979, s. 1, 22), utgör de särskilda behörighetsreglerna i Brysselkonventionen endast en ytterligare valmöjlighet för sökanden utan att för den skull påverka den allmänna principen i artikel 2 första stycket i konventionen enligt vilken talan mot den som har hemvist i en konventionsstat skall väckas vid domstol i den staten oberoende av i vilken stat parterna har medborgarskap. Å andra sidan föreskrivs det i artikel 5.1 sista satsen i Brysselkonventionen att om arbetstagaren inte vanligtvis utför sitt arbete i en och samma stat, kan talan mot arbetsgivaren "även" väckas vid domstolen på den ort där det affärsställe genom vilket arbetstagaren anställdes är eller var beläget.
- 57 Under sådana omständigheter som de som beskrivits i punkt 55 i denna dom kan arbetstagaren följaktligen välja att väcka talan mot sin arbetsgivare antingen vid domstolen på den ort där det affärsställe genom vilket han anställdes är beläget i enlighet med artikel 5.1 sista satsen i Brysselkonventionen eller vid domstolarna i den konventionsstat där arbetsgivaren har sin hemvist i enlighet med artikel 2 första stycket i konventionen om inte dessa domstolar är identiska.

58 Av det ovan anförda följer att den andra frågan skall besvaras på följande sätt. Artikel 5.1 i Brysselkonventionen skall tolkas så att om arbetstagaren fullgör de förpliktelser som följer av hans anställningsavtal i flera konventionsstater, skall den ort där han vanligtvis utför sitt arbete i den mening som avses i denna bestämmelse utgöras av den ort där eller varifrån han faktiskt, med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet, fullgör huvuddelen av sina förpliktelser gentemot arbetsgivaren.

I fråga om ett anställningsavtal enligt vilket arbetstagaren utövar samma verksamhet för sin arbetsgivare i fler än en konventionsstat skall, i princip, hela anställningsperioden beaktas vid fastställandet av den ort där den berörde vanligtvis utför sitt arbete i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

I avsaknad av andra kriterier är denna ort den där arbetstagaren har tillbringat den största delen av sin arbetstid.

Lösningen kan bli en annan endast om föremålet för talan, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, har en starkare anknytning till en annan arbetsplats som då skall beaktas vid tillämpningen av artikel 5.1 i Brysselkonventionen.

Om de kriterier som domstolen har utformat inte möjliggör för den nationella domstolen att fastställa den ort där arbetet vanligtvis utförs i enlighet med artikel 5.1 i Brysselkonventionen, kan arbetstagaren välja att väcka talan mot arbetsgivaren antingen vid domstolen på den ort där det affärsställe genom vilket han anställdes är beläget eller vid domstolarna i den konventionsstat där arbetsgivaren har sin hemvist.

Den tredje frågan

- 59 Beträffande denna fråga skall det till att börja med anmärkas att Brysselkonventionens syfte är att fastställa behörigheten inom gemenskapen på privaträttens område för de avtalslutande staternas domstolar så att tillämpningen av de nationella processrättsliga reglerna underlåts på de områden som regleras av konventionen, till förmån för konventionens bestämmelser (se dom av den 13 november 1979 i mål 25/79, Sanicentral, REG 1979, s. 3423, punkt 5; svensk specialutgåva, volym 4, s. 615).
- 60 Domstolen erinrar vidare om att det framgår av en fast rättspraxis att uttrycken i artikel 5.1 i Brysselkonventionen, i fråga om anställningsavtal, skall tolkas fristående så att det säkerställs både att konventionen ges full verkan och att det sker en enhetlig tillämpning i alla konventionsstater av denna konvention, vars ändamål särskilt är att harmonisera de regler som gäller för den behörighet som konventionsstaternas domstolar har (se särskilt domarna i de ovannämnda målen *Mulox IBC*, punkterna 10 och 16, och *Rutten*, punkterna 12 och 13).
- 61 Av detta följer att den nationella rätten inte är relevant vid tillämpningen av artikel 5.1 i Brysselkonventionen, vilket innebär att tidpunkten för WAMN:s ikraftträdande inte på något sätt inverkar på denna bestämmelses räckvidd.
- 62 Under dessa omständigheter skall den tredje frågan besvaras så att den nationella rätt som är tillämplig på tvisten vid den nationella domstolen inte har någon inverkan på den tolkning som skall ges begreppet ort där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete i den mening som avses i artikel 5.1 i den nämnda konventionen och som avses med den andra frågan.

Rättegångskostnader

- 63 De kostnader som har förorsakats den nederländska och den brittiska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 4 februari 2000 har ställts av Hoge Raad der Nederlanden — följande dom:

- 1) Arbete som utförs av en arbetstagare på fasta eller flytande anläggningar på eller över det till en konventionsstat angränsande kontinentalsockelområdet inom ramen för utforskning och/eller utvinning av dess naturtillgångar, skall anses utgöra arbete som utförs i den konventionsstaten vid tillämpning av artikel 5.1 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i dess lydelse enligt

konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde och enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde.

- 2) Artikel 5.1 i Brysselkonventionen skall tolkas så att om arbetstagaren fullgör de förpliktelser som följer av hans anställningsavtal i flera konventionsstater, skall den ort där han vanligtvis utför sitt arbete i den mening som avses i denna bestämmelse utgöras av den ort där eller varifrån han faktiskt, med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet, fullgör huvuddelen av sina förpliktelser gentemot arbetsgivaren.

I fråga om ett anställningsavtal enligt vilket arbetstagaren utövar samma verksamhet för sin arbetsgivare i fler än en konventionsstat skall, i princip, hela anställningsperioden beaktas vid fastställandet av den ort där den berörde vanligtvis utför sitt arbete i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

I avsaknad av andra kriterier är denna ort den där arbetstagaren har tillbringat den största delen av sin arbetstid.

Lösningen kan bli en annan endast om föremålet för talan, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, har en starkare anknytning till en annan arbetsplats som då skall beaktas vid tillämpningen av artikel 5.1 i nämnda konvention.

Om de kriterier som domstolen har utformat inte möjliggör för den nationella domstolen att fastställa den ort där arbetet vanligtvis utförs i enlighet med artikel 5.1 i nämnda konvention, kan arbetstagaren välja att väcka talan mot arbetsgivaren antingen vid domstolen på den ort där det affärsställe genom vilket han anställdes är beläget eller vid domstolarna i den konventionsstat där arbetsgivaren har sin hemvist.

- 3) Den nationella rätt som är tillämplig på tvisten vid den nationella domstolen har inte någon inverkan på den tolkning som skall ges begreppet ort där arbetstagaren vanligtvis utför sitt arbete i den mening som avses i artikel 5.1 i den nämnda konventionen och som avses med den andra frågan.

Macken

Colneric

Puissochet

Schintgen

Skouris

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 27 februari 2002.

R. Grass

F. Macken

Justitiesekreterare

Ordförande på sjätte avdelningen